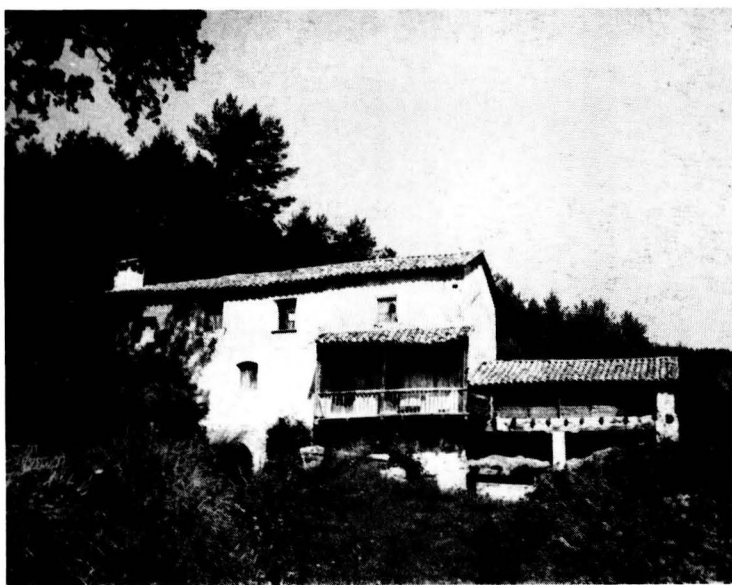

Inventari de les cases de pagès de la vall de Lilet

AQUEST INVENTARI ES VA FER entre els anys 1979 i 1981; per tant, es pot comprovar que les fotografies no corresponen a l'estat actual de conservació de les masies que tractarem. Algunes que ja aleshores estaven en estat ruïnós, actualment han desaparegut, ja sigui per inclemències del temps o per motiu d'interès privat, com per exemple la Muga, el Molí de Santa

La Teuleria de Montbardó.
1971-1981 P. BOIXADER

Eugènia, el Molí de l'Espelt, la Qüestió...; d'altres s'han restaurat, i han assegurat així la seva continuïtat; però la majoria es van degradant i caminant a passos de gegant cap a la seva desaparició.

Vàrem creure oportú inventariar tan sols les cases que estan fora del nucli urbà de la Pobla de Lilet, i se'n van trobar 53, de les quals fotografarem 45. A continuació farem una descripció de les 45 cases abans esmentades.

En l'elaboració de les descripcions d'aquestes masies, hi va col·laborar l'Agrupació Teatral Amics de Romea, amb motiu de l'exposició que fa uns anys van organitzar al Teatre Casal.

La Casanova: Situada a 3 km de la Pobla per la carretera de Guardiola i a una alçada de 810 m. El seu terme és d'unes 10 ha de terres de conreu, i limita amb els Cortals i el riu Llobregat. La casa està habitada i l'aigua més propera és la del riu.

El Monestir: Situat a 2 km de la Pobla per la carretera de Ripoll i a una alçada sobre el nivell del mar de 910 m. La finca consta de 40 ha de bosc, terres de conreu i camps de pastura, i limita amb els cultius de l'Arija, Sarga, el Castell de la Vila, Puig i la Devesa del Batlle Vell. La casa està habitada i l'aigua més propera és la del poble.

La Caseta: Està situada a 500 m de la sortida de la Pobla en direcció a Guardiola, al costat de la font del Roser, a 830 m d'alçada sobre el nivell del mar. La Caseta està habitada i les seves terres conreades. Les aigües més properes són les del riu Llobregat i la font del Roser.

Leits: Masia situada a 1 km de la Pobla i a una alçada de 850 m. El seu terme, d'unes 28 ha de camps de pastura i terres de conreu, limita amb emprius de l'ajuntament i la Solana. L'edifici està habitat i l'aigua més propera a la casa és la de la font de Coll de Ferran i la font de leits.

Ventaiola: Situada al mig del bosc del mateix nom, a uns 500 m de la Pobla i a 940 m d'alçada sobre el nivell del mar. El seu terme, d'unes 8 ha de camps de pastura i bosc, limita amb el riu Llobregat, el Grau, el Regatell, el Tinar i el Pla dels Cascalls. La casa actualment està habitada i l'aigua més propera és la de la font del Roure.

El Boix: Masia situada a uns 4 km de la Pobla i a una alçada sobre el nivell

del mar de 1.050 m. L'edifici es conserva en bon estat i el seu terme està format per camps de pastura i terres de conreu. L'aigua més propera a la casa és la de la font de la Roca, el rec del Ganxos i el rec de l'Assois.

Vallfogona: Masia situada a la Serra del Catllaràs, prop del Clot del Teixó, a 1.340 m sobre el nivell del mar. L'edifici, deshabitat i en runes, està rodejat de bosc i camps de pastura. Les aigües més properes a la casa són les de la font i el torrent de Vallfogona.

La Muga: Situada a 5 km de la Pobla, a uns 1.120 m sobre el nivell del mar. El seu terme format per camps de pastura i bosc, limita amb la carretera de Ripoll, el riu Arija i el municipi de Castellar de n'Hug. L'edifici està enrunat i la font i el torrent de la Muga són les aigües més properes.

El Bruc: Està situat a uns 2,5 km de La Pobla per la carretera de Ripoll i a una alçada sobre el nivell del mar de 1.010 m. El seu terme té unes 82 ha de bosc, camps de pastura i terres de conreu i limita amb el terme de Castellar de n'Hug, els Carbonells, Sarga i Comes. L'edifici està ben conservat, i actualment està habitat. L'aigua més propera a la casa és la del torrent de Sarga i la de la font de la Blada.

Comes: Està situada a 1,5 km de La Pobla i a 920 m d'alçada. El seu terme, d'unes 80 ha i format per camps de pastura i terres de conreu, limita amb el terme de Castellar de n'Hug, el riu Arija, les finques de Sarga i el Bruc i el Clot del Carnisser. L'edifici, en força bon estat, té l'aigua més propera a la font i el torrent de Comes.

Molí de Santa Eugènia: Masia totalment enrunada, situada a 1.100 m d'alçada sobre el nivell del mar. Totes les seves terres pertanyen al terme de Santa Eugènia, formades per bosc. L'aigua més propera és la del torrent de Creu Malosa.

Serra Pigota: Masia situada a 3 km de la Pobla, sobre el Castell de la Vila, i a una alçada de 1.110 m. La finca, d'unes 26 ha, limita amb Arderiu i Junyent. Consta de bosc i camps de pastura. La casa es troba totalment enrunada i té l'aigua més propera al torrent dels Prats.

La Teuleria de Montbardó: Situada a 3 km de la Pobla, a 950 m d'alçada.

La finca, de 95 ha, limita amb Puig, el Boix, les Úncies, Montbardó i el Guixer. L'edifici, en força bon estat de conservació, està deshabitat.

Les Úncies: Masia situada a 3 km de la Pobla i a una alçada sobre el nivell del mar de 1.010 m. El seu terme consta d'unes 11 ha de bosc, camps de pastura i terres de conreu. Limita amb les Rovires i la Teuleria. L'edifici, en bon estat de conservació, actualment està deshabitat i té l'aigua més propera a la font de la Roca, el rec de l'Assois i la font de la pròpia casa.

Puig Castellar: Situat a uns 4 km de la Pobla i a una alçada sobre el nivell del mar de 1.140 m. El seu terme consta de camps de pastura. Limita amb Saus i el Trull. L'edifici està quasi en runes i té l'aigua més propera al torrent del Clot del Sofre i la font de Puig Castellar.

Montclús de dalt: Situada a 10 km de la Pobla i a 1.350 m d'alçada. Té un terme d'unes 350 ha de bosc i camps de pastura que limiten amb Junyent, Sant Jaume de Frontanyà, Montclús de baix, Arderiu i Ardericó. La casa està deshabitada i l'aigua més propera és la de la font de Montclús.

Arderiu: Situat a 9 km de la Pobla, dins la serra del Catllaràs i a 1.340 m d'alçada. Amb una extensió de 163 ha de terres de conreu i camps de pastura. Limita amb Serra Pigota, Ardericó, Montclús de dalt i Junyent. L'edifici es conserva en bon estat i té com a punt d'aigua més proper la font de l'Arençada.

Ardericó: Aquesta masia està situada a uns 12 km de la Pobla dins de la Serra del Catllaràs, a una alçada de 1.270 m. El seu terme, d'unes 280 ha, limita amb Arderiu, Castell de l'Areny, Montclús de dalt i Pla de l'Orri. L'aigua més propera a la casa, actualment deshabitada, és la font d'Ardericó, la de l'Avetar, la del Pere i el torrent d'Ardericó.

Montclús de baix: Situat a uns 11 km de la Pobla i a una alçada de 1.345 m té un terme d'unes 67 ha de bosc i camps de pastura que limita amb Cellers, el terme de Palmerola, la Qüestió i Montclús de dalt. L'edifici actualment està deshabitat i l'aigua més propera és la de la font de Montclús.

La Sala: Masia situada a uns 3,5 km de la Pobla i a una alçada de 830 m sobre el nivell del mar. L'edifici, molt

Vilardell. 1971-1981 P. BOIXADER

ben conservat, es destina actualment a casa de colònies. L'aigua més propera és al torrent de la Sala.

Falgars: Masia situada a 8 km de la Pobla i a una alçada de 1.260 m sota mateix de l'ermita. La casa està habitada i rodejada de terres de conreu i camps de pastura. L'aigua més propera a la casa és la font de Mossèn Carles.

Els Cortals: Masia situada a 2 km per la carretera de Falgars i a una alçada de 830 m. L'edifici, deshabitat, es troba rodejat de terres de conreu i l'aigua més propera és la del riu Llobregat.

Cal Sargantana: Casa situada sobre cal'Artigas a una alçada de 900 m. Edifici deshabitat, en bon estat; com a punts d'aigua més propers a la casa, podem destacar les fonts de Penella, de la Vinya, del Negre i de la Magnèsia.

El Plantiu: Situada a 2 km de la Pobla per la carretera de Guardiola a una alçada de 860 m. L'edifici, ben conservat, està rodejat de terres ermes i actualment es troba habitat. Els punts d'aigua més propers són el torrent Cerqueda i el torrent de Saus.

El Prat: Situada a 300 m de la Pobla i a 930 m d'alçada. El seu terme, d'unes 16 ha, de terres de conreu i camps de pastura, està limitat pels conreus de

Sant Antoni, la Costa de l'Aguait, la font del Pla i el Regatell. La casa actualment està deshabitada i l'aigua més propera és la de la font del Pla.

Les Rovires: Masia situada a uns 4 km de la Pobla i a una alçada sobre el nivell del mar de 1.020 m. El seu terme d'unes 85 ha de bosc, terres de conreu i camps de pastura limita amb els emprius de l'ajuntament, la riera de l'Assois, Junyent i el mas Fontetes. L'edifici, que actualment està enrunat, té l'aigua més propera al rec de l'Assois.

Cal Roger: Situat a 1 km de la Pobla, al trencant de la carretera de Falgars, davant de ca la Xesa i a 820 m d'alçada. Casa habitada, amb terres de conreu i com a punts d'aigua més propers la font del Xeta i el riu Llobregat.

Els Carbonells: Masia situada a uns 2,5 km de la Pobla per la carretera de Ripoll, al costat del Bruc i a una alçada de 950 m. El seu terme consta de 46 ha de bosc, camps de pastura i terres de conreu. Limita amb el terme de Castellar de n'Hug, el Bruc, Puig, Sarga i la carretera de la Pobla a Gombrèn. La casa, ben conservada, està habitada i l'aigua més propera és la del torrent de Sarga.

Cellers: Masia situada a la carretera de Sant Jaume de Frontanyà, una mica més amunt de la font del Bisbe. L'edifici, actualment deshabitat, està situat a 1.080 m d'alçada. La finca consta de camps de pastura i bosc i l'abastament d'aigua procedeix del pou de la casa.

Moli de l'Espelt: Casa situada dins el terme de l'Espelt a 800 m sobre el nivell del mar. L'edifici es troba deshabitat, rodejat de terres ermes i bosc. Les aigües més properes són les del rec de Riutort.

Junyent: Masia situada a un 4 km de la Pobla i a 1.100 m d'alçada sobre el

El Bruc. 1971-1981 P. BOIXADER

LesÚncies. 1971-1981 P. BOIXADER

Moli de l'Espelt. 1971-1981 P. BOIXADER

nivell del mar. La finca té una extensió d'unes 130 ha de camps de pastura i bosc. Limita amb el Monestir, Montclús de dalt, Arderiu i Serra Pigota. L'edifici està deshabitat i els punts d'aigua més propers a la casa són el rec del Reset i el rec de Junyent.

Vilardell: Està situat a uns 2 km de la Pobla pel camí de la cova de Falgars i a una alçada de 960 m. Té un terme d'unes 2 ha que limita amb el riu Llobregat, els Cortals i els conreus del pla de la baga. L'aigua més propera a la casa, actualment deshabitada, és la de la font Freda, font de Miranda i torrent Salat.

Fumanya: Casa situada a 820 m d'alçada, a mig camí entre el Plantiu i la Sala, prop de la carretera de Guardiola. L'edifici, enrunat, està rodejat de bosc i l'aigua més propera és la del rec de Fumanya.

Sarga: Situada a 2 km de la Pobla, al peu de la carretera de Ripoll i a 910 m d'alçada. El seu terme consta d'unes 37 ha de terres de conreu i camps de pastura. Limita amb el Bruc, el riu Arija, els Carbonells, Puig i Comes. La casa està habitada i l'aigua més propera és la del torrent de Sarga.

El Tinar: Situada a 500 m de la Pobla a una alçada de 920 m. S'hi accedeix a través del camí de Falgars. El seu terme limita amb els conreus de la baga, els de la font Freda, Ventaiola i el pla del Tinar. La seva superfície, d'unes 5 ha, està formada per terres de conreu i camps de pastura. La casa actualment està habitada i l'aigua més propera és la de la font Freda i la font de Miranda.

El Castell de la Vila: Masia situada darrere la roca del mateix nom, a 1 km i escaig de la Pobla i a 1.040 m d'alçada. L'edifici està deshabitat, i el seu terme és format per camps de pastura

i terres de conreu; l'aigua més propera és la de la font del Castell de la Vila.

Ca la Xesa: Situada a 1 km de la Pobla, en el trencant de la carretera de Falgars, a una alçada de 820 m. L'aigua més propera a les seves terres de conreu és la del riu Llobregat i la de la font del Xeta. En l'actualitat aquesta casa està habitada.

Puig: Masia situada a uns 3 km de la Pobla i a una alçada de 940 m. El seu terme d'unes 115 ha de bosc i camps de pastura, limita amb els Carbonells, el riu Arija, Montbardó, la Muga i Sarga. L'edifici, molt ben conservat, té l'aigua més propera en el torrent de Rentadors.

El Guixer: Situat a 7 km de la Pobla i a una alçada sobre el nivell del mar de 1.000 m. La finca, d'unes 17 ha de bosc i camps de pastura, limita amb la Teuleria de Montbardó i el riu Arija. La casa, actualment en runes, té l'aigua més propera al riu de l'Arija.

L'Espelt: Està situada a 6 km de la Pobla per la carretera de Guardiola i a 840 m d'alçada. La finca consta de 135 ha de bosc i camps de pastura. Limita amb el terme de Guardiola de Berguedà, Sant Julià de Cerdanyola i la Sala. La casa està deshabitada i no es coneixen punts d'aigua propers.

La Questió: Situada a 9 km de la Pobla i a 1.170 m d'alçada, pertany al terme de Santa Eugènia i limita amb Sant Jaume de Frontanyà i Montclús de baix. Té un terme d'unes 55 ha de bosc i l'aigua més propera és la del torrent de la Paiola. En l'actualitat està abandonada i gairebé en runes.

Montbardó: Masia situada a 6 km de la Pobla per la carretera de Ripoll i a una alçada de 1.040 m. El seu terme, d'unes 78 ha de bosc i camps de pas-

tura, limita amb la Muga, la Teuleria i Merolla. L'aigua més propera a la casa, que actualment està habitada, és la del torrent de Montbardó i el pou de la pròpia casa.

Saus: Situada a uns 3 km de la Pobla i a 1.000 m d'alçada, té el seu terme entre Puig Castellar i el Plantiu. L'edifici està totalment enrunat i l'aigua més propera és la de la font i el torrent de Saus.

La Teuleria de Montclús: Situada a uns 4,5 km de La Pobla i a 1.300 m sobre el nivell del mar. Limita pel nord amb els termes d'Ardericó i Montclús i pel sud amb la serra del Puig Lluent i Faig i Branca. L'aigua més propera és la del rec de Junyent, que neix prop de la casa.

Les Muntanyetes: Situada al límit del terme de la Pobla i Sant Jaume de Frontanyà, prop de la casa de Santa Eugènia amb la qual limita, com també amb la desapareguda de cal Font. L'aigua més propera és la del cal Font.

De 8 cases, no hi ha testimoni fotogràfic, perquè o no les vàrem saber trobar o pràcticament ja no quedava cap vestigi de la seva ubicació. Són les següents:

Cal Font: Hi quedava mig metre de paret.

La Paiola: Pareds molt baixes però més o menys es podia seguir el contorn de la casa.

Les Cases: Tansols es pot veure la base.

El Cellar de Baladrer: Es coneix el lloc però no en queda res.

La Bauma del Xalat: Molt a prop de Montclús, tal com diu el nom, és una

bauma, amb una sola paret que tanca. Va estar habitada fins al segon terç del segle XIX.

Castellsec: No localitzada.

L'Assois: No localitzada.

L'Hostal de l'Argelaga: Pareds molt baixes que marquen l'estructura de la casa.

Quant a l'origen dels topònims d'aquestes cases de pagès, el desconeixem, però existeixen referències, en documents privats de la Sra. M. Lluisa Casals Collado de can Tomàs de la Pobla de Lillet, diverses persones que porten com a cognom el topònim de la masia; són les següents:

Johanes d'Eyts (pergamí datat el març de 1288)

Arnaldus de Puig Castellar (pergamí datat el març de 1288)

Bernardus de Saus (pergamí datat el 4 de febrer de 1314)

Guillelmus de Comes (pergamí datat el 17 de desembre de 1433)

Petrus de Ventaiola (pergamí amb data il·legible)

Arnaldi de Junyent (pergamí datat el 1381)

Johanes Arderiu (pergamí datat el 1564)

Per tant, sembla ser que aquestes cases ja existien en les dates que hem referenciat; evidentment no devia ser la mateixa construcció que hi ha ara, ja que moltes d'elles s'haurien anat reformant, reconstruint i, tal vegada, fet noves. En algunes cases es pot veure, en la llinda de la porta o en algun lloc visible, dates dels segles XVII, XVIII i XIX, que possiblement són de l'última reconstrucció.

Pere Boixader Simon
Estudis de temes poblats